1462

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ปีการผลิต 2537/2538

A Study on the Problems and Obstacles of Rice Farmers in Nong-oh Sub-District, Banpong District, Ratchaburi Province in 1994/1995.

โดย

นายบุญชัย ชาวชัยนาท

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 10 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2539

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ..... 10 / พ.ย. / 2539

(ดร.อาวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ)

กรรมการปัญหาพิเศษ ..... 14 / พ.ย. / 39

(ดร.สุรพล เศรษฐบุตร)

กรรมการปัญหาพิเศษ ..... 5 / ธ.ค. / 39.

(อาจารย์สุรินทร์ ทองฟุก)

หัวหน้าภาควิชา ..... 9 / ธ.ค. / 39.

(ผศ.ศุภสมบูรณ์ อึงรัตนากร)

ฝพ. ม4260 2538

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14766

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ปีการผลิต 2537/2538

A Study on the Problems and Obstacles of Rice Farmers in Nong-oh Sub-District, Banpong District, Ratchaburi Province in 1994/1995.

T095984

โดย

นายบุญชัย ชาวชัยนาท

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2539

ปพ.
น462ก
2539

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....95984
วัน.เดือน,ปี.....23 MAY 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ปีการผลิต 2537/2538

โดย : นายบุญชัย ชาวชัยนาท

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(ดร.อาวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ)

10 / มค. / 2539

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาข้าวโดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิตและการตลาด กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำนาในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้จากการสุ่มแบบ Simple Random Sampling จำนวน 104 ราย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าพิสัย

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50 ปี เกษตรกรครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีพื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 3 ไร่ต่อครัวเรือน โดยเกษตรกรถึงร้อยละ 95.19 ระบุว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของตนเอง มีรายได้เฉลี่ย 6,674 บาทต่อปีจากการทำนา ส่วนรายได้จากอาชีพอื่นเฉลี่ย 48,396 บาทต่อปี เงินทุนที่ใช้ในการทำนาเฉลี่ย 1,049 บาทต่อไร่

ปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่

-ทางด้านที่ดิน เกษตรกรพบกับปัญหาดินเปรี้ยวเป็นส่วนใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ทางด้านพันธุ์ข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่พบกับปัญหาการใช้เมล็ดพันธุ์มากในการเพาะปลูก

-ทางด้านน้ำ ปัญหาที่พบในเรื่องน้ำ คือ ปัญหาน้ำไม่เพียงพอในฤดูนาปรัง ในช่วงฤดูฝนมีน้ำมากจนบางทีระบายน้ำออกไม่ทันจนทำให้ข้าวเกิดการเสียหาย และเกษตรกรบางรายต้องใช้น้ำฝนและน้ำชลประทานในการเพาะปลูกเท่านั้น

-ทางด้านปุ๋ย ปัญหาที่เกษตรกรพบส่วนใหญ่คือ ปุ๋ยมีราคาแพง บางทีก็ขาดคุณภาพและปุ๋ยขาดตลาดในบางครั้ง เกษตรกรบางรายยังใช้ปุ๋ยผิดสูตรและผิดระยะเวลาในบางครั้ง

-ทางด้านเงินทุน เกษตรกรพบกับปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูงและเงินทุนไม่เพียงพอ

-ทางด้านแรงงาน พบกับปัญหาค่าจ้างแรงงานแพง แรงงานไม่เพียงพอและทำงานได้ไม่เต็มความสามารถ

-ทางด้านโรคและแมลง พบกับปัญหาโรคและแมลงระบาดบ้าง เกษตรกรแก้ไขโดยการใช้สารเคมีและการจับทำลาย

ปัญหาทางด้านการตลาด พบปัญหาข้าวราคาต่ำและถูกกดราคาโดยพ่อค้าคนกลางหรือเจ้าของโรงสี

ข้อเสนอแนะ คือ พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรเก็บไว้ใช้เองไม่ควรจะเก็บไว้เกิน 4 ปี เพราะจะทำให้พันธุ์ข้าวเกิดการดื้อยา ไม่ต้านทานต่อโรคและอาจมีการกลายพันธุ์ ส่งเสริมให้มีการใช้พันธุ์ดี ใช้ปุ๋ยเคมี และใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยในการเก็บเกี่ยวเพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ส่งเสริมการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตให้เป็นระบบครบวงจรและส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการ กิจกรรม มากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลายๆ ท่านที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ดร.อาวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ ประธานกรรมการปัญหาพิเศษที่กรุณาชี้แนะแนวทางการศึกษาตั้งแต่ต้น อีกทั้ง ดร.สุรพล เศรษฐบุตร และ อาจารย์สุรินทร์ ทองฟุก ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการปัญหาพิเศษโดยให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไข ข้าพเจ้ารู้สึกทราบซึ้งในบุญคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ นางรุ่งทิพย์ สะบาย เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ และขอขอบคุณ นางสาวพรพนา สายชนะพันธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านจัดพิมพ์ข้อมูล

คุณงามความดีอันพึงมีแก่ข้าพเจ้าขอมอบแก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้เคยประสาทวิชาและอุปการะคุณทุกท่าน

บุญชัย ชาวชัยนาท

พฤษภาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(1)
สารบัญภาพ	(2)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	7
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	7
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	7
วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	9
ระยะเวลาและสถานที่	10
การวิเคราะห์ข้อมูล	10
บทที่ 4 ผลการศึกษา	12
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	12
ตอนที่ 2 ปัญหาในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาทางด้านการผลิตและการตลาด	17
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	46
เอกสารอ้างอิง	50
ภาคผนวก	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง 8

ตารางที่ 2 เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสมรส 13

ตารางที่ 3 สมาชิกสถาบันเกษตรกร พื้นที่ในการทำนา ลักษณะการถือครองที่ดิน 15

ตารางที่ 4 รายได้จากการทำนาปี 2537/2538 17

ตารางที่ 5 ปัจจัยการผลิตทางด้านที่ดิน 18

ตารางที่ 6 ปัจจัยการผลิตทางด้านพันธุ์ข้าว 21

ตารางที่ 7 ปัจจัยการผลิตทางด้านน้ำ 25

ตารางที่ 8 ปัจจัยการผลิตทางด้านปุ๋ย 28

ตารางที่ 9 ปัจจัยการผลิตทางด้านเงินทุน 32

ตารางที่ 10 ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงาน 38

ตารางที่ 11 โรคและแมลง 41

ตารางที่ 12 ปัจจัยทางด้านการตลาด 43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนที่อำเภอบ้านโป่ง 55

ภาพที่ 2 แผนที่ตำบลหนองอ้อ 56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

(Statement of The Problem)

"ในประเทศไทย ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมาก โดยนำรายได้เข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท" (ยุกติ สาริกะภูติ, 2535:1) "สถิติในปี พ.ศ. 2532 ไทยส่งข้าวออกได้สูงถึงประมาณ 6.5 ล้านตัน มูลค่ากว่า 4 หมื่น 5 พันล้านบาท และในปี 2533 และ 2534 มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกใกล้เคียงกัน คือ ปริมาณการส่งออกในราว 3.95 ล้านตัน และมูลค่าประมาณ 2 หมื่น 7 พันล้านบาท" (บริบูรณ์ สมฤทธิ์, 2535:1) ถ้าพิจารณาถึงนโยบายภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้เน้นการลดพื้นที่การผลิต ตั้งแต่ปี 2535 ถึง 2539 รวมระยะเวลา 5 ปี โดยให้ลดพื้นที่ข้าวนาปีลง 2 ล้านไร่ คือ พื้นที่ข้าวนาปีเดิม 59 ล้านไร่ ลดลงเหลือ 57 ล้านไร่ และข้าวนาปรังจาก 4.2 ล้านไร่ เหลือ 3.9 ล้านไร่ แต่รายละเอียดภายในแผนฯ 7 ได้ระบุว่าให้เพิ่มปริมาณของผลผลิตของข้าวนาปีจาก 18.3 ล้านตัน เป็น 18.8 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ของฤดูนาปีจาก 310 กิโลกรัม เป็น 330 กิโลกรัม และข้าวนาปรังจากไร่ละ 630 กิโลกรัม เป็น 670 กิโลกรัม โดยมีปริมาณผลผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ยปีละ 2.6 ล้านตัน (ยุกติ สาริกะภูติ, 2535)

ซึ่งตามหลักความจริงแล้ว ในทางปฏิบัตินั้นทำได้ยากมากกล่าวคือให้ลดพื้นที่การผลิตในขณะเดียวกันก็ให้เพิ่มปริมาณผลผลิต ซึ่งเกษตรกรในแต่ละท้องที่ แต่ละจังหวัด มีความสามารถในการผลิตที่แตกต่างกันและสภาพทางภูมิศาสตร์ยังแตกต่างกันอีกด้วย เช่น จังหวัดที่สามารถผลิตข้าวได้มากจริงๆ เพราะมีการชลประทานที่ดีและมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมมีอยู่เพียงไม่กี่จังหวัด คือ แถบจังหวัดสุพรรณบุรี อยุธยา อ่างทอง และในการประกอบอาชีพการทำนาจริง ๆ นั้น จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการผลิตเกษตรกรต้องประสบกับปัญหาปุ๋ยราคาแพง ปุ๋ยปลอม โรคและแมลงระบาด การขาดการวางแผนในการทำนา ทำให้บางครั้งช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตไปตรงกับช่วงฤดูฝน ทำให้ข้าวเปียกไม่ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรขายข้าวได้ราคาต่ำ เกวียนละ 2,301 บาท ในปีการเพาะปลูก 2528/2529 และราคาเกวียน 3,268 บาท ในปีการเพาะปลูก 2535/2536 (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่ง, 2538) รวมถึงการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร อัตราค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ้างเครื่องจักรกลราคาสูง ส่วนปัญหาด้านการตลาด เช่น ปัญหาจากการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง หรือการโกงตราชั่ง

ท้องที่เกษตรกรรมตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ก็เป็นท้องที่หนึ่งที่เกษตรกรประกอบอาชีพการทำนาข้าวกันเป็นส่วนใหญ่ จากการเข้าไปสังเกตการณ์ในท้องที่ จึงทำให้รู้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำนาที่แท้จริงของเกษตรกรผู้ทำนา ในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งข้อมูลที่ได้อาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่ง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาของเกษตรกรผู้ทำนาในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย
(Objectives of the Study)

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรในท้องที่ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
(Expected Results)

ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลหนองอ้อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่งและกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงและการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมและการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตการศึกษา

(Scope of the Study)

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในปีการผลิต 2537/2538

นิยามศัพท์

(Definitions)

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ทำนาหรือชาวนาในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ปัญหาและอุปสรรคในการทำนา หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในท้องที่ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

สถาบันเกษตรกร หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรทางการเกษตรที่จัดตั้งขึ้นโดยสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่งและเกษตรภายในตำบลหนองอ้อ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรผู้ทำนา กลุ่มยุวเกษตรกร เป็นต้น

ความอุดมสมบูรณ์ของดิน หมายถึง ลักษณะดินของเกษตรกรที่ใช้ประกอบการทำนา

-อุดมสมบูรณ์ดี	หมายถึง	ลักษณะดินของเกษตรกรที่ใช้ในการทำนาไม่ประสบปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น
-อุดมสมบูรณ์ปานกลาง	หมายถึง	ลักษณะดินของเกษตรกรที่ใช้ในการทำนาประสบปัญหาบ้างเล็กน้อย
-อุดมสมบูรณ์ต่ำ	หมายถึง	ลักษณะดินของเกษตรกรที่ใช้ในการทำนาที่ต้องทำการแก้ไขอยู่บ่อยครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(Review of Related Literature)

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในประเด็นปัญหา และการดำเนินการทำปัญหาพิเศษอย่างถูกต้อง โดยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องมาไว้ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าว

ในด้านปัญหาในการผลิตข้าวที่สำคัญคือ ปัญหาพื้นฐานการทำนามีความไม่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่การทำนา การทำนาอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว เนื่องจากระบบชลประทานที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอและการจัดสรรน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ ปัญหาประสิทธิภาพการผลิตต่ำและต้นทุนการผลิตสูง เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้กับเครื่องจักรกลการเกษตรมีราคาแพง (ณรงค์ มีนะนันท์, 2535) สำรวย ไม้สวัสดิ์ (2535:45-47) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงปัญหาทางด้านการผลิตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่า ปัญหาทางด้านปุ๋ยมีราคาแพงและขาดคุณภาพ มีสิ่งเจือปนมากและปุ๋ยที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือก็มาช้ากว่ากำหนดไม่ทันฤดูการผลิต เกษตรกรต้องไปซื้อปุ๋ยราคาแพงจากตลาด รัฐไม่มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาปุ๋ยมาช่วยเหลือเกษตรกร ปัญหาจากการขาดสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ ที่จะนำมาเป็นปัจจัยทางด้านการผลิต ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูข้าวที่เกิดขึ้นทุกปีซึ่งไม่สามารถป้องกันได้ เกษตรกรต้องลงทุนซื้อวัสดุเคมีปีละเป็นจำนวนมากเพื่อใช้ปราบศัตรูพืช

ปัญหาและอุปสรรคในด้านการตลาด

ปัญหาทางด้านการตลาด เกิดขึ้นจากเกษตรกรจำหน่ายข้าวได้ในราคาต่ำ ขาดเงินทุนหมุนเวียน ขาดสถานที่เก็บรักษา เพราะเกษตรกรไม่มียุ้งฉางสำหรับเก็บข้าวเปลือกไว้รอราคาที่เป็นของตนเอง ดังนั้นในช่วงฤดูฝนที่มีปริมาณข้าวออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก เมื่อเกษตรกรขายข้าวออกสู่ตลาดจึงทำให้ถูกพ่อค้าคนกลางหรือพ่อค้าโรงสีกดราคา ระบบตลาดยังไม่มีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล่าวคือ การต่อรองราคาและการรวมกลุ่มของเกษตรกร ซึ่งทั้ง 2 อย่างนี้มีความสัมพันธ์กัน เมื่อมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเกิดขึ้นก็จะทำให้เกิดอำนาจการต่อรองราคาของผลผลิตที่ผลิตได้ ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก มีขั้นตอนการขนส่งมากก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายแก่เกษตรกร ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเกื้อกูลระบบการซื้อขายที่เป็นธรรม เช่น ตลาดกลาง คลังสินค้าในท้องถิ่น เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2528)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การใช้น้ำและปัญหาเรื่องน้ำ

ธวัชชัย นาคะบุตร (2522) ศึกษาพบว่า เกษตรกรชั้นนำในเขตโครงการลำพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมาที่อยู่ปลายคลองรับน้ำไม่พอ มีการแย่งน้ำเกิดขึ้นเสมอและได้รับน้ำไม่ตรงเวลาที่ต้องการ เกษตรกรชั้นนำที่ใช้น้ำเพิ่มขึ้นคาดว่าจะประสบปัญหาดังนี้ คือ น้ำชลประทานไม่เพียงพอ คลองส่งน้ำชำรุด และพื้นที่ไม่สม่ำเสมอทำให้การควบบคุมน้ำลำบาก ทำนองเดียวกัน ทัศนีย์ ศิริวรรณ (2522) พบว่า เกษตรกรในเขตโครงการชลประทานพิษณุโลกทั้งหมดมีน้ำใช้พอเพียงในฤดูฝน พอถึงฤดูแล้งเกษตรกรได้รับน้ำไม่เพียงพอ เพราะพื้นที่นาอยู่ปลายคลองส่งน้ำ น้ำมักจะไปถึงล่าช้าไม่ทันเวลาเพาะปลูก และเกษตรกรที่อยู่ต้นคลองส่งน้ำมักใช้น้ำเกินความจำเป็น

การใช้ปุ๋ยและปัญหาการใช้ปุ๋ย

ไสว เพ็งมาก (2523) ศึกษาการทำนาปรังของเกษตรกร ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พบว่าเกษตรกรประสบกับปัญหาอันดับ 1 คือเรื่องปุ๋ยแพง ปัญหาอันดับ 2 คือขาดความรู้เรื่องปุ๋ย และอันดับ 3 คือเกษตรกรเกรงว่าใช้ปุ๋ยแล้วจะทำให้ดินเสีย

ชัยชาญ มณีนุษย์ (2523) ศึกษาพบว่า สมาชิกนาสาธิตของเกษตรตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ประสบกับปัญหาทางด้านปุ๋ยหลายประการตามลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ชาวนาไม่มีเงินซื้อ
2. ชาวนาเห็นว่าปุ๋ยมีราคาแพง
3. เนื่องจากขาดน้ำใช้ปุ๋ยไม่ได้ผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ชาวนาเห็นว่าการใช้ปุ๋ยทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ

5. ชาวนาเห็นว่าการใช้ปุ๋ยมีความยุ่งยาก

6. ชาวนาขาดความรู้เรื่องปุ๋ย

สรสิทธิ์ วัชโรทยาน (2525:12) กล่าวว่าเกษตรกรประสบปัญหากับการใช้ปุ๋ยเพราะ

"ก. ปุ๋ยมีราคาแพงส่วนราคาผลผลิตมีราคาถูก

ข. การเพาะปลูกพืชสำคัญ ๆส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับฝน ตามธรรมชาติ ซึ่งมีความแปรปรวนไม่แน่นอน การใส่ปุ๋ยในสภาพที่ไม่สามารถควบคุมความชื้นในดิน จะเสียงต่อการสูญเปล่าของปุ๋ยที่ใส่ลงไปในดินได้ง่ายมาก

ค. เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปุ๋ย โดยเฉพาะในเรื่องวิธีการใช้ปุ๋ย การเลือกสูตรและอัตราปุ๋ยที่เหมาะสมกับชนิดของพืชและดิน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยที่ขาดความรับผิดชอบ มักจะโฆษณาชวนเชื่อ หรือชักจูงเกษตรกรที่มีความรู้น้อยให้หลงเชื่อซื้อปุ๋ยที่ไม่มีคุณภาพไปใช้ เมื่อใช้ไม่ได้ผลเกษตรกรก็เข็ดและยากที่จะจูงใจให้ใช้ปุ๋ยเคมี"

<u>การใช้และปัญหาการป้องกันกำจัดศัตรูพืช</u>

สุชาติ ณ ลำพูน (2525) ศึกษาพบว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน ตำบลขี้เหล็กและตำบลบ้านเป้า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบกับปัญหาการใช้ยาป้องกันกำจัดแมลง คือ ยาเคมีมีราคาแพง ส่วนการใช้ยาเคมีป้องกันกำจัดโรคเกษตรกรไม่มีปัญหาในการใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

(Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากร (Population)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำนาในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 1,035 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี, 2537)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 104 ราย ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในท้องที่ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling method)

วิธีการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 10 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,035 ราย ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 104 ราย จาก 12 หมู่บ้าน คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	จำนวนเกษตรกรทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	59	6
2	73	7
3	134	13
4	63	6
5	67	7
6	35	4
7	45	5
8	30	3
9	123	12
10	206	21
11	157	16
12	43	4
รวม	1,035	104

ซึ่งใช้แนวทางการคำนวณเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง เสนอโดย ฉัตร ช่ำชอง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนประชากร	เปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง
< 50	80 %
50-99	> 50 % แต่ < 80 %
100-999	25 %
1,000-9,999	10 %
⩾ 10,000	1 %

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2528

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
(Data Gathering and the Research Instrument)

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างโดยตรง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งมีคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกร

ก่อนที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์ออกไปลองถาม โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำนาในท้องที่ตำบลหนองอ้อ จำนวน 20 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับปรุงแก้ไขในคำถามบางข้อที่มีลักษณะซับซ้อนกัน ทำให้คำตอบที่ได้จากเกษตรกรมีลักษณะคล้ายคลึงหรือคำตอบเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิตทางด้านที่ดิน จากคำถามที่ว่า ปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน โดยมีคำตอบให้เกษตรกรเลือกตอบ คือ ไม่มีปัญหา มีปัญหาดินมีหิน-กรวด-ทราย มีปัญหาดินเค็ม มีปัญหาดินเปรี้ยว มีปัญหาหน้าดินตื้น และคำถามที่ว่า ปัญหาและอุปสรรคทางด้านที่ดิน ซึ่งคำตอบที่ได้จากเกษตรกรมีความเหมือนกันคือ เกษตรกรบางรายตอบ ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ ปัญหาดินเปรี้ยว ปัญหาหน้าดินตื้น ปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดินมีหิน-กรวด-ทราย ซึ่งก็ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขเป็น ปัญหาเกี่ยวกับดิน ตอบว่ามีหรือไม่มี และทางด้านปุ๋ย จากคำถามที่ว่า เรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ย คำตอบที่ได้คือ ปุ๋ยปลอม ปุ๋ยราคาแพง ไม่ทราบว่าสูตรใดใช้กับระยะใด ซึ่งคำตอบที่ได้ก็เหมือนกับปัญหาและอุปสรรคทางด้านปุ๋ย ดังนั้น จึงตัดเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยออก เป็นต้น

ระยะเวลาและสถานที่ของการศึกษา (Duration and Location of the Study)

การวิจัยและการศึกษาครั้งนี้ ใช้เวลาทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลา 4 เดือนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม พ.ศ.2539 โดยทำการรวบรวมข้อมูลในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ(Percentage) เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัญหาในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกร ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X \times 100}{N}$$

กำหนดให้ X = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ใช้คำนวณค่าเฉลี่ยของข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการ มีสูตรดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^{n} x_i}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum x_i$ = ผลรวมทั้งหมดของข้อมูลที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนทั้งหมดของข้อมูล

i = จำนวนชุดที่ 1 ถึง n

3. ค่าพิสัย (Range) ใช้คำนวณหาช่วงของอันตรภาคชั้น มีสูตรดังนี้

ค่าพิสัย = ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

(Results)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย โดยการสัมภาษณ์ทำให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในเรื่องสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิตและการตลาด โดยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการวิจัยถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสมรส การเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกร พื้นที่ในการทำนา ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำนา และรายได้จากการทำนา ปี 2537/2538 ผลการวิจัยมีดังนี้

เพศ (ตารางที่ 2)

จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยทั้งหมด 104 คน พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 73.08 ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 26.92

อายุ (ตารางที่ 2)

จากผลการสำรวจพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.55 มีช่วงอายุ 43-51 ปี ร้อยละ 27.88 มีช่วงอายุ 52-60 ปี ร้อยละ 20.19 มีช่วงอายุ 34-42 ปี ร้อยละ 15.38 มีช่วงอายุ 61-70 ปี อายุสูงสุดของเกษตรกร คือ 70 ปี อายุต่ำสุดคือ 34 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยคือ 50 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับการศึกษา (ตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายปีที่6 รองลงมาร้อยละ 42.30 ศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 4.80 ไม่ได้เรียนหนังสือ และร้อยละ 2.90 จบในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานภาพทางสมรส (ตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 96.15 สมรสแล้ว และร้อยละ 3.85 ที่ยังเป็นโสด

ตารางที่ 2 เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสมรส

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 104)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	76	73.08
หญิง	28	29.92
อายุ (ปี)		
34-42	21	20.19
43-51	38	36.55
52-60	29	27.88
61-70	16	15.38
อายุสูงสุด = 70 ปี		
อายุต่ำสุด = 34 ปี		
อายุเฉลี่ย = 50 ปี		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 104)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	5	4.80
ประถมศึกษาตอนต้น	44	42.30
ประถมศึกษาตอนปลาย	52	50.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	2.90
สถานภาพทางสมรส		
โสด	4	3.85
สมรส	100	96.15

สมาชิกสถาบันเกษตร (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 64.49 ไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันใด ร้อยละ 16.82 เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ร้อยละ 13.08 เป็นสมาชิก ธ.ก.ส. ร้อยละ 5.61 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

พื้นที่ในการทำนา (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87.50 มีพื้นที่อยู่ในช่วง 1-5 ไร่ ร้อยละ 9.62 มีพื้นที่อยู่ในช่วง 6-10 ไร่ ร้อยละ 2.88 มีพื้นที่อยู่ในช่าง 11-15 ไร่ พื้นที่ในการทำนาสูงสุด 15 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยมีพื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 3 ไร่ แนวโน้มในอนาคตคาดว่าพื้นที่ในการทำนาของเกษตรกรจะลดลง สาเหตุเนื่องจากเกษตรกรขายที่ดินและเปลี่ยนไปประกอบอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการถือครองที่ดิน (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 95.19 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่เนื่องจากจำนวนที่ดินของเกษตรกรมีจำนวนน้อยเกินไป อีกทั้งเกษตรกรต้องการเพิ่มผลผลิต ทำให้เกษตรกรต้องเช่าที่ดินจากผู้อื่นเพิ่มอีกเป็นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 4.81 โดยเสียค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยไร่ละ 2,517 บาทต่อไร่

ตารางที่ 3 สมาชิกสถาบันเกษตรกร พื้นที่ในการทำนา ลักษณะการถือครองที่ดิน

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
สมาชิกสถาบันการเกษตร (N = 107*)		
ไม่ได้เป็นสมาชิก	69	64.49
เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร	18	16.82
สมาชิกสหกรณ์การเกษตร	6	5.61
สมาชิก ธ.ก.ส.	14	13.08
พื้นที่ในการทำนา (ไร่) (N = 104)		
1-5	91	87.50
6-10	10	9.62
11-15	3	2.88

พื้นที่ในการทำนาสูงสุด 15 ไร่

พื้นที่ในการทำนาต่ำสุด 1 ไร่

พื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 3 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดิน (N = 104)		
เป็นของตนเองทั้งหมด	99	95.19
เป็นของตนเองและเช่า	5	4.81
ค่าเช่าเฉลี่ย 2,517 บาทต่อไร่		

(เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 รายเสียค่าเช่าที่นาเฉลี่ย 2,517 บาทต่อไร่)

รายได้จากการทำนาปี 2537/2538 (ตารางที่ 4)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75.00 มีรายได้อยู่ในช่วง 2,000-9,599 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 21.16 มีรายได้อยู่ในช่วง 9,600 - 17,199 บาทต่อปี ร้อยละ 1.92 มีรายได้อยู่ในช่วง 17,200-24,799 บาทต่อปี และที่เหลือร้อยละ 0.96 เป็นเกษตรกรที่มีรายได้อยู่ในช่วง 24,800-40,000 บาทต่อปี เกษตรกรมีรายได้สูงสุด 40,000 บาทต่อปี ต่ำสุด 2,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้เฉลี่ย 6,974 บาทต่อปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 รายได้จากการทำนาปี 2537/2538

รายได้ (บาทต่อปี)	จำนวนตัวอย่าง (N = 104)	ร้อยละ
2,000-9,599	78	75.00
9,600-17,199	22	21.16
17,200-24,799	2	1.92
24,800-32,399	1	0.96
32,400-40,000	1	0.96

รายได้สูงสุด 40,000 บาทต่อปี

รายได้ต่ำสุด 2,000 บาทต่อปี

รายได้เฉลี่ย 6,974 บาทต่อปี

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิตและการตลาด

ปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิต

ที่ดิน (ตารางที่ 5)

1. ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

จากการสัมภาษณ์ถึงลักษณะความอุดมสมบูรณ์ของดินของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่าดินที่ใช้เพาะปลูกมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ร้อยละ 62.50 ความอุดมสมบูรณ์ดี ร้อยละ 32.69 และร้อยละ 4.81 ระบุว่าเป็นระดับความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

2. ปัญหาเกี่ยวกับดิน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 91.35 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับดิน และเกษตรกรเพียง 9 ราย หรือร้อยละ 8.65 ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

35984

3. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านที่ดิน

3.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษา เกษตรกรที่มีปัญหาทางด้านที่ดิน 9 รายส่วนใหญ่พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.78 ระบุว่าประสบกับปัญหาดินเปรี้ยว รองลงมาคือ ร้อยละ 44.44 ประสบกับปัญหาดินขาดความอุดมบูรณ์ ร้อยละ 11.11 ประสบกับปัญหาหน้าดินตื้นและปัญหาดินมีหิน-กรวด-ทราย

3.2 การแก้ไข

การแก้ไขในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการแก้ไขเฉพาะหน้าซึ่งเกษตรกรได้กระทำเมื่อประสบกับปัญหา จากผลการศึกษาในจำนวนเกษตรกร 9 รายส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.78 ระบุว่าแก้ไขโดยใส่ปุ๋ยคอกและปูนขาว ร้อยละ 22.22 แก้ไขโดยไถพรวนและใส่ปุ๋ยคอกและใส่ปุ๋ยคอกผสมดินปลูก

3.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

เป็นความต้องการที่เกษตรกรต้องการได้รับความช่วยเหลือจากราชการ จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 9 รายส่วนใหญ่ 100% มีความต้องการที่จะให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติดิน ร้อยละ 77.78 ต้องการให้ทางราชการให้ความรู้และคำแนะนำ และร้อยละ 22.22 มีความต้องการอยากปรับดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

ตารางที่ 5 ปัจจัยการผลิตทางด้านที่ดิน

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ความอุดมสมบูรณ์ของดิน (N = 104)		
- ดินอุดมสมบูรณ์ดี	34	32.69
- ดินอุดมสมบูรณ์ปานกลาง	65	62.50
- ดินอุดมสมบูรณ์ต่ำ	5	4.81
ปัญหาเกี่ยวกับดิน (N = 104)		
- ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับดิน	95	91.35
- มีปัญหาเกี่ยวกับดิน	9	8.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านที่ดิน		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 9)		
ดินเปรี้ยว	7	77.78
ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	4	44.44
หน้าดินตื้น	1	11.11
ดินมีหิน-กรวด-ทราย	1	11.11
- การแก้ไข (*N = 9)		
ใส่ปุ๋ยคอกและปูนขาว (ดินเปรี้ยว)	7	77.78
ไถพรวนและใส่ปุ๋ยคอก (หน้าดินตื้น)	2	22.22
ใส่ปุ๋ยคอกผสมดินปลูก (ดินขาดความอุดมสมบูรณ์)	2	22.22
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 9)		
มีการตรวจสอบดิน	9	100.00
ให้ความรู้และแนะนำ	7	77.78
อยากปรับดินให้มีความอุดมสมบูรณ์	2	22.22

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>พันธุ์ข้าว</u> (ตารางที่ 6)

4. พันธุ์ข้าวที่ใช้

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก ร้อยละ 92.66 ใช้พันธุ์ข้าวเหลืองประทิว รองลงมาคือ ร้อยละ 2.75 ใช้พันธุ์ข้าวเหลืองพานทอง ร้อยละ 1.83 ใช้พันธุ์ข้าวนากลาง และร้อยละ 0.92 ใช้พันธุ์ข้าวลอยนอนทุ่ง ข้าวปิ่นแก้ว และข้าวเหลืองเกษตร สาเหตุที่พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรปลูกมีหลายพันธุ์ เพราะข้าวบางพันธุ์เป็นพันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ข้าวเหลืองประทิว ส่วนพันธุ์ข้าวเหลืองพานทอง ข้าวนากลาง ข้าวลอยนอนทุ่ง ข้าวปิ่นแก้ว และข้าวเหลืองเกษตรกร เป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมือง

5. แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59.13 เป็นพันธุ์ข้าวที่ทางราชการจัดหามาให้ รองลงมาคือร้อยละ 23.48 เป็นพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรเก็บไว้เองหลังจากเก็บเกี่ยว ร้อยละ 16.52 เป็นพันธุ์ข้าวที่ซื้อจากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 0.87 เป็นพันธุ์ข้าวที่ได้จากการแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวกันเอง

6. การคลุกยาเคมีป้องกันโรคและแมลงแก่เมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 70.19 ระบุว่าคลุกยาเคมี และร้อยละ 29.81 ระบุว่าไม่คลุกยาเคมี

7. การทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.58 ระบุว่าไม่ได้ทำการทดสอบ และร้อยละ 14.42 ระบุว่าทำการทดสอบ

8. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านพันธุ์ข้าว

8.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาพบว่าจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 90 รายร้อยละ33.33 ระบุว่าต้องใช้เมล็ดพันธุ์มาก รองลงมาร้อยละ 25.55 ประสบกับปัญหาเมล็ดพันธุ์ออกไม่ดีเท่าที่ควร ร้อยละ 21.11 ประสบกับปัญหาเมล็ดพันธุ์เสีย ร้อยละ 13.33 ประสบกับปัญหาพันธุ์อื่นปะปน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากการเก็บรวมกัน และร้อยละ 6.66 ประสบกับปัญหาข้าวไม่งามเท่าที่ควร

8.2 การแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 35.71 แก้ไขปัญหาพันธุ์ข้าวโดยทำการใช้เมล็ดพันธุ์มากขึ้นกว่าเดิม ร้อยละ 28.57 แก้ไขโดยการซื้อเมล็ดพันธ์จากทางราชการ ร้อยละ 19.04 แก้ไขด้วยการใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี และร้อยละ 16.66 แก้ไขโดยการทำการปลูกซ่อม

8.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 26.94 ต้องการคำแนะนำจากทางราชการในเรื่องพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รองลงมาคือร้อยละ 23.95 ต้องการให้ทางราชการขายพันธุ์ข้าวในราคาถูก ร้อยละ 17.69 ต้องการให้ทางราชการจัดหาพันธุ์ข้าวมาแจกแก่เกษตรกร ร้อยละ 13.17 ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าว ร้อยละ 9.50 ต้องการพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง และร้อยละ 8.38 ต้องการให้มีการทดสอบเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้องทางวิชาการ โดยเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 6 ปัจจัยการผลิตทางด้านพันธุ์ข้าว

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
พันธุ์ข้าวที่ใช้ (N = 104)		
- ข้าวเหลืองประทิว	96	92.66
- ข้าวเหลืองพานทอง	3	2.75
- ข้าวนากลาง	2	1.83
- ข้าวลอยนอนทุ่ง	1	0.92
- ข้าวปิ่นแก้ว	1	0.92
- ข้าวเหลืองเกษตร	1	0.92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ (*N = 115)		
- เก็บไว้เอง	27	23.48
- ทางราชการ	68	59.13
- ซื้อจากเพื่อนบ้าน	19	16.52
- อื่น ๆ (แลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าว)	1	0.87
การคลุกยาเคมี (N = 104)		
- คลุก	73	70.19
- ไม่คลุก	31	29.81
การทดสอบการงอก (N = 104)		
- ทดสอบ	15	14.42
- ไม่ทดสอบ	89	85.58
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านพันธุ์ข้าว		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 90)		
ใช้เมล็ดพันธุ์มาก	30	33.33
เมล็ดพันธุ์งอกไม่ดีเท่าที่ควร	23	25.55
เมล็ดพันธุ์เสีย	19	21.11
พันธุ์อื่นปะปน	12	13.33
ข้าวไม่งามเท่าที่ควร	6	6.66

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบและจำนวนเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
- การแก้ไข (*N = 84)		
ทำการใช้เมล็ดมากขึ้นกว่าเดิม (เมล็ดพันธุ์งอกไม่ดีเท่าที่ควร)	30	35.71
ซื้อเมล็ดพันธุ์จากทางราชการ (เมล็ดพันธุ์เสียและพันธุ์อื่นปะปน)	24	28.57
ใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี (ข้าวไม่งามเท่าที่ควร)	16	19.04
ทำการปลูกซ่อม	14	16.66
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 167)		
คำแนะนำ	45	26.94
ให้ราชการขายพันธุ์ราคาถูก	40	23.95
ให้จัดหาพันธุ์ข้าวมาแจกแก่เกษตรกร	30	17.96
ให้ราชการมีการแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าว	22	13.17
ต้องการพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง	16	9.58
ต้องการให้มีการทดสอบเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้องทางวิชาการ	14	8.38

* จำนวนผู้ให้ข้อมูลและคำตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้ำ (ตารางที่ 7)

9. แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.21 เป็นเกษตรกรที่ใช้น้ำชลประทานเพิ่มเติมในช่วงฤดูแล้ง และร้อยละ 15.79 เป็นเกษตรกรที่อาศัยน้ำฝนในการทำนาเพียงอย่างเดียว

10. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำนา

เป็นปริมาณน้ำที่ใช้ในขั้นตอนการทำงานทั้งหมด จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.08 มีน้ำเพียงพอในการทำนา และร้อยละ 1.92 มีน้ำไม่เพียงพอต่อการทำนา

11. ปัญหาและอุปสรรคเรื่องน้ำ

11.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลร้อยละ 46.16 ระบุว่ามีน้ำไม่เพียงพอในฤดูนาปรัง ร้อยละ 30.75 ระบุว่าในฤดูฝนมีน้ำมากทำให้ระบายไม่ทันเกิดความเสียหายแก่ต้นข้าว และร้อยละ 23.08 ระบุว่าต้องใช้น้ำชลประทานและน้ำฝนในการเพาะปลูกเท่านั้น

11.2 การแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 53.85 แก้ไขปัญหาเรื่องน้ำโดยการสูบน้ำจากคลองชลประทานเข้าพื้นที่นา ร้อยละ 27.69 แก้ไขโดยการทดน้ำเข้านา และร้อยละ 18.46 แก้ไขไม่ได้เพราะระบายน้ำไม่ทัน

11.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 54.55 ต้องการให้ทางราชการปล่อยน้ำชลประทานตลอดปี ร้อยละ 24.67 ต้องการให้ปรับสภาพน้ำก่อนปล่อย และร้อยละ 20.78 ต้องการให้ขุดลอกคลอง เพื่อระบายน้ำให้ทัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 ปัจจัยการผลิตทางด้านน้ำ

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา (*N = 114)		
- น้ำฝน	18	15.79
- น้ำชลประทาน	96	84.21
ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำนา (N = 104)		
- เพียงพอ	102	98.08
- ไม่เพียงพอ	2	1.92
ปัญหาและอุปสรรคเรื่องน้ำ		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 65)		
น้ำไม่เพียงพอในฤดูนาปรัง	30	46.16
น้ำมากระบายไม่ทัน ข้าวเสียหาย	20	30.75
ต้องใช้น้ำชลประทานและน้ำฝนใน การเพาะปลูกเท่านั้น	15	23.08
- การแก้ไข (*N = 65)		
สูบน้ำจากคลองชลประทานเข้าพื้นที่นา (น้ำไม่เพียงพอในฤดูนาปรัง)	35	53.85
ทดน้ำเข้านา (น้ำไม่เพียงพอในฤดูนาปรัง)	18	27.69
แก้ไขไม่ได้ เพราะระบายน้ำไม่ทัน	12	18.46

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และจำนวนเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 77)		
ปล่อยน้ำชลประทานตลอดปี	42	54.55
ให้ปรับสภาพน้ำก่อนปล่อย	19	24.67
ขุดลอกคลอง เพื่อระบายน้ำให้ทัน	16	20.78

* จำนวนเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

จากปัญหาเรื่องน้ำที่ใช้ในการเกษตรที่เกษตรกรพบตรงกับคำกล่าวของ ณรงค์ มีนะนันท์ (2525) ที่ว่า ปัญหาในการผลิตข้าวที่สำคัญคือ การทำนาอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวเนื่องจากระบบชลประทานที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอและการจัดสรรน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ และทัศนีย์ ศิริวรรณ (2522) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรในเขตชลประทานพิษณุโลกทั้งหมดมีน้ำใช้เพียงพอในฤดูฝน พอถึงฤดูแล้งเกษตรกรได้รับน้ำไม่เพียงพอ เพราะพื้นที่นาอยู่ปลายคลองส่งน้ำ น้ำมักจะไปถึงล่าช้าไม่ทันเวลาเพาะปลูก และเกษตรกรที่อยู่ต้นคลองส่งน้ำมักใช้น้ำเกินความจำเป็น เช่นเดียวกับเกษตรกรในตำบลหนองอ้อคือระบบน้ำชลประทานของโครงการนครชุมน์ที่เกษตรใช้ในช่วงฤดูแล้ง เกษตรกรที่อยู่ปลายคลองส่งน้ำ มักจะได้รับน้ำจากโครงการล่าช้าและไม่ทันเวลาเพาะปลูก

ปุ๋ย (ตารางที่ 8)

12. อัตราปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่ใช้

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 74.01 ใช้ปุ๋ยอยู่ในช่วง 25-139 กก.ต่อไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 10.58 ใช้ปุ๋ยอยู่ในช่วง 140-254 กก.ต่อไร่ ร้อยละ 5.77 ใช้อยู่ในช่วง 255-369 และ 485-600 กก.ต่อไร่ และร้อยละ 3.85 อยู่ในช่วง 370-484 กก.ต่อไร่ สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ยเฉลี่ยแล้วใช้ 124 กก.ต่อไร่ โดยใส่ปุ๋ยสูงสุด 600 กก.ต่อไร่ ต่ำสุด 25 กก.ต่อไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. ปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ (ตารางที่ 8)

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.92 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และร้อยละ 23.08 มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์

14. ปัญหาและอุปสรรค

14.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 84.21 ประสบกับปัญหาปุ๋ยราคาแพง รองลงมาคือร้อยละ 9.21 ประสบกับปัญหาการใช้ปุ๋ยผิดสูตรและผิดระยะเวลาในบางครั้ง ร้อยละ 3.95 ประสบกับปัญหาปุ๋ยขาดคุณภาพ และร้อยละ 2.63 พบกับปัญหาปุ๋ยขาดตลาด

14.2 การแก้ไข

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 60.67 แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยคอกช่วย และร้อยละ 39.33 แก้ไขโดยการศึกษาวิชาการแล้วนำมาปรับปรุง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำการศึกษาถึงข้อดีข้อเสียของปุ๋ยที่จะนำมาส่งเสริมให้เกษตรกรใช้

14.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 47.73 ต้องการให้ขายปุ๋ยอ.ต.ก. ราคาถูกกว่าเดิม รองลงมาคือ ร้อยละ 23.86 ต้องการให้ควบคุมราคาปุ๋ยและให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 14.77 ต้องการให้ทางราชการจัดหาปุ๋ยมีคุณภาพ ร้อยละ 7.95 ต้องการให้ราชการติดต่อซื้อปุ๋ยราคาถูกให้ ร้อยละ 4.55 ต้องการได้ปุ๋ยเสริม และร้อยละ 1.14 ต้องการให้ทางราชการให้ความรู้ และทดสอบปุ๋ย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ปัจจัยการผลิตทางด้านปุ๋ย

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
อัตราการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่ใช้(กก. ต่อไร่) (N = 104)		
25-139	77	74.01
140-254	11	10.58
255-369	6	5.77
270-484	4	3.85
485-600	6	5.77
อัตราการใช้ปุ๋ยสูงสุด 600 กก.ต่อไร่		
อัตราการใช้ปุ๋ยต่ำสุด 25 กก.ต่อไร่		
อัตราการใช้ปุ๋ยเฉลี่ย 124 กก.ต่อไร่		
ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ (N = 104)		
มี	24	23.08
ไม่มี	80	76.92
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านปุ๋ย		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 76)		
ปุ๋ยราคาแพง	64	84.21
ใช้สูตรผิดและผิดระยะเวลาในบางครั้ง	7	9.21
ปุ๋ยขาดคุณภาพ	3	3.95
ปุ๋ยขาดตลาด	2	2.63

* คำตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
- การแก้ไข (*N = 89)		
ใส่ปุ๋ยคอกช่วย	54	60.67
(ปุ๋ยราคาแพง ปุ๋ยขาดคุณภาพ ปุ๋ยขาดตลาด)		
ศึกษาวิชาการแล้วนำมาปรับปรุง	35	39.33
(ใช้ผิดสูตรและผิดระยะเวลาในบางครั้ง)		
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 88)		
ให้ขายปุ๋ย อ.ต.ก. ราคาถูกกว่าเดิม	42	47.73
ควรควบคุมราคาปุ๋ยและให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น	21	23.86
จัดหาปุ๋ยที่มีคุณภาพ	13	14.77
ให้ราชการติดต่อซื้อปุ๋ยราคาถูกให้	7	7.95
อยากได้ปุ๋ยเสริม	4	4.55
อยากให้ทางราชการให้ความรู้และทดสอบปุ๋ย	1	1.14

* คำตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ

จากปัญหาที่เกษตรกรในตำบลหนองอ้อพบตรงกับคำกล่าวของ สำรวย ไม้สวัสดิ์ (2535) ที่ว่าปัญหาทางด้านการผลิตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ ปัญหาทางด้านปุ๋ยมีราคาแพงและขาดคุณภาพ และยังสอดคล้องกับข้อสังเกตของ สรสิทธิ์ วัชโรทยาน (2525) ที่ให้ไว้เมื่อ 20 ปีที่แล้ว เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปุ๋ย โดยเฉพาะในเรื่องวิธีการใช้ปุ๋ย การเลือกสูตรและอัตราที่เหมาะสมกับชนิดของพืชและดิน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยที่ขาดความรับผิดชอบมักจะโฆษณาชวนเชื่อหรือชักจูงเกษตรกรที่มีความรู้น้อยให้หลงเชื่อซื้อปุ๋ยที่ไม่มีคุณภาพไปใช้ เมื่อใช้ไม่ได้ผลเกษตรกรก็เข็ดและยากที่จะจูงใจให้ใช้ปุ๋ยเคมี แสดงให้เห็นว่า ปัญหาเหล่านี้ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>เงินทุน</u> (ตารางที่ 9)

15. ต้นทุนที่ใช้ในการทำนาปี 2537/2538

ปุ๋ย

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.04 จ่ายค่าปุ๋ยอยู่ในช่วง 160-269 บาทต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 35.58 จ่ายค่าปุ๋ยอยู่ในช่วง 50-159 บาทต่อไร่ ร้อยละ 5.77 จ่ายค่าปุ๋ยอยู่ในช่วง 270-379 บาทต่อไร่ และร้อยละ 4.81 จ่ายค่าปุ๋ยอยู่ในช่วง 380-600 บาทต่อไร่ สรุปแล้วเกษตรกรจ่ายค่าปุ๋ยเฉลี่ย 474 บาทต่อไร่

พันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างใช้โดยเฉลี่ย 136 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกรร้อยละ 79.41 ใช้อยู่ในช่วง 50-199 บาทต่อไร่ ร้อยละ 19.61 ใช้อยู่ในช่วง 200-349 บาทต่อไร่ ร้อยละ 0.98 ใช้อยู่ในช่วง 350-500 บาทต่อไร่

เตรียมดิน

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 88.04 จ่ายค่าเตรียมดินอยู่ในช่วง 225-250 บาทต่อไร่ ร้อยละ 11.96 จ่ายค่าเตรียมดินอยู่ในช่วง 200-224 บาทต่อไร่ และค่าเตรียมดินเฉลี่ย 239 บาทต่อไร่

แรงงาน

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 84.51 จ่ายค่าจ้างแรงงานวันละ 110-239 บาทต่อวันต่อคน ร้อยละ 11.26 จ่ายค่าจ้างแรงงานวันละ 370-500 บาทต่อวันต่อคน ร้อยละ 4.23 จ่ายค่าจ้างแรงงานวันละ 240-369 บาทต่อวันต่อคน เกษตรกรต้องจ่ายค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยวันละ 171 บาทต่อวันต่อคน

ยาฆ่าแมลง/ศัตรูพืช

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 71.15 จ่ายค่ายาอยู่ในช่วง 50-199 บาทต่อไร่ รองลงมา คือ ร้อยละ 27.88 จ่ายค่ายาอยู่ในช่วง 200-349 บาทต่อไร่ ที่เหลือร้อยละ 0.96 จ่ายค่ายาอยู่ในช่วง 350-500 บาทต่อไร่ โดยจ่ายค่ายาเฉลี่ย 168 บาทต่อไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าเช่า (ตารางที่ 9)

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 66.67 จ่ายค่าเช่าอยู่ในช่วง 250-374 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 33.33 จ่ายค่าเช่าอยู่ในช่วง 375-500 บาทต่อไร่ต่อปี เกษตรกรจ่ายค่าเช่าเฉลี่ยไร่ละ 350 บาทต่อปี

นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายด้านน้ำมัน ค่าจ้างพ่นยา เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 47.67 เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง 160-239 บาทต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 38.37 เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง 80-159 บาทต่อไร่ และเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 177 บาทต่อไร่

รวมค่าใช้จ่าย

เป็นค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดที่ใช้ในการผลิต โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 92.31 เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นอยู่ในช่วง 600-1,449 บาทต่อไร่ ร้อยละ 7.69 เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นอยู่ในช่วง 1,450-2,300 บาทต่อไร่ โดยเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ย 1,049 บาทต่อไร่

16. ทุนในการทำนา

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 88.46 มีทุนในการทำนาอย่างเพียงพอ และร้อยละ 11.54 มีทุนในการทำนาไม่เพียงพอ

17. อาชีพรอง

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.54 มีอาชีพรองนอกจากทำนาแล้วประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 32.69 ปลูกผักร้อยละ 12.50 ค้าขายร้อยละ 8.65 เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 3.85 รับราชการร้อยละ 1.92 ปลูกข้าวโพดและปลูกถั่วเขียวร้อยละ 0.96 และร้อยละ 38.46 ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นนอกจากการทำนาเพียงอย่างเดียว โดยมีรายได้เฉลี่ย 4,033 บาทต่อเดือน

18. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านเงินทุน

18.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 62.64 ประสบกับปัญหาดอกเบี้ยเงินกู้สูง ร้อยละ 37.36 ประสบกับปัญหาเงินไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18.2 การแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 64.95 แก้ไขโดยการกู้จากแหล่งเงินทุนหรือสถาบันของรัฐ (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 35.05 แก้ไขโดยการยืมเงินจากญาติพี่น้อง

18.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.55 ต้องการให้ทางราชการช่วยเหลืออัตราดอกเบี้ย ธ.ก.ส.ลงกว่าเดิม รองลงมาร้อยละ 39.62 ต้องการให้เพิ่มวงเงินกู้มากขึ้นกว่าเดิม และร้อยละ 2.83 ต้องการอยากให้มีคำแนะนำทำอาชีพเสริมเพื่อลดเงินทุน

ตารางที่ 9 ปัจจัยการผลิตทางด้านเงินทุน

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต้นทุนที่ใช้ในการทำนาปี 2537/2538		
- ปุ๋ย (บาทต่อไร่) (N = 104)		
50-159	37	35.58
160-269	51	49.04
270-379	6	5.77
380-489	5	4.81
490-600	5	4.81
ค่าปุ๋ยสูงสุด 600 บาทต่อไร่		
ค่าปุ๋ยต่ำสุด 50 บาทต่อไร่		
ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 474 บาทต่อไร่		
- พันธุ์ข้าว(บาทต่อไร่) (*N = 102)		
50-199	81	79.41
200-349	20	19.61
350-500	1	0.98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ค่าพันธุ์ข้าวสูงสุด 500 บาทต่อไร่		
ค่าพันธุ์ข้าวต่ำสุด 50 บาทต่อไร่		
ค่าพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 136 บาทต่อไร่		
- เตรียมดิน(บาทต่อไร่) (*N = 92)		
200-224	11	11.96
225-250	81	88.04
ค่าเตรียมดินสูงสุด 250 บาทต่อไร่		
ค่าเตรียมดินต่ำสุด 200 บาทต่อไร่		
ค่าเตรียมดินเฉลี่ย 239 บาทต่อไร่		
- ค่าแรงงาน(บาทต่อวันต่อคน) (*N = 71)		
110-239	60	84.51
240-269	3	4.23
370-500	8	11.26
ค่าแรงงานสูงสุด 500 บาทต่อวันต่อคน		
ค่าแรงงานต่ำสุด 110 บาทต่อวันต่อคน		
ค่าแรงงานเฉลี่ย 171 บาทต่อวันต่อคน		
- ยา(บาทต่อไร่) (N = 104)		
50-199	71	71.15
200-349	29	27.88
350-500	4	0.96

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ค่ายาสูงสุด 500 บาทต่อไร่		
ค่ายาต่ำสุด 50 บาทต่อไร่		
ค่ายาเฉลี่ย 168 บาทต่อไร่		
- ค่าเช่า(บาทต่อไร่ต่อปี) (*N = 6)		
250-374	4	66.67
375-500	2	33.33
ค่าเช่าสุงสุด 500 บาทต่อไร่ต่อปี		
ค่าเช่าต่ำสุด 250 บาทต่อไร่ต่อปี		
ค่าเช่าเฉลี่ย 783 บาทต่อไร่ต่อปี		
- อื่น ๆ(บาทต่อไร่) (ค่าน้ำมัน, ค่าจ้างพ่นยา) (*N = 86)		
80-159	33	38.37
160-239	41	47.67
240-320	12	13.95
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สูงสุด 320 บาทต่อไร่		
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ต่ำสุด 80 บาทต่อไร่		
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 177 บาทต่อไร่		
- รวมรายจ่าย(บาทต่อไร่) (N = 104)		
600-1449	96	92.31
1450-2300	8	7.69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายรวมสูงสุด 2300 บาทต่อไร่		
ค่าใช้จ่ายรวมต่ำสุด 600 บาทต่อไร่		
ค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย 1049 บาทต่อไร่		
ทุนที่ใช้ในการทำนา (N = 104)		
เพียงพอ	92	88.46
ไม่เพียงพอ	12	11.54
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านเงินทุน		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 69)		
ดอกเบี้ยสูง	57	82.61
เงินไม่เพียงพอ	12	17.39
- การแก้ไข (*N = 97)		
กู้จากแหล่งเงินทุนหรือสถาบันของรัฐ (ธ.ก.ส.)	63	64.95
ยืมญาติ	34	35.05
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 106)		
ให้ทางราชการช่วยเหลือลดอัตราดอกเบี้ย ธ.ก.ส.ลงกว่าเดิม	61	57.55
ให้เพิ่มวงเงินกู้มากขึ้นกว่าเดิม	42	39.62
อยากให้มีคำแนะนำทำอาชีพเสริมเพื่อลดเงินทุน	3	2.83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
อาชีพรอง นอกจากการทำนา (N = 104)		
ประกอบอาชีพอื่น	64	61.54
รับจ้าง	34	32.69
ปลูกผัก	13	12.50
ค้าขาย	9	8.65
เลี้ยงสัตว์	4	3.85
รับราชการ	2	1.92
ปลูกข้าวโพด	1	0.96
ปลูกถั่วเขียว	1	0.96
ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น	40	38.46

* เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลและคำตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1ข้อ

<u>แรงงาน</u> (ตารางที่ 10)

19. แรงงานในครัวเรือน

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 52.88 มีแรงงานอยู่ในช่วง 5-8 คนต่อครัวเรือน ร้อละ 45.19 มีแรงงานอยู่ในช่วง 1-4 คนต่อครัวเรือน ร้อยละ 1. 93 มีแรงงานอยู่ในช่วง 9-12 คน และมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน

20. จำนวนแรงงานในครัวเรือนในการทำนา

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 94.23 มีจำนวนแรงงานในการทำนาอยู่ในช่วง 1-5 คนต่อครัวเรือน ร้อยละ 5.77 มีแรงงานในการทำนาอยู่ในช่วง 6-10 คนต่อครัวเรือน และเป็นแรงงานชายร้อยละ 62.36 แรงงานหญิงร้อยละ 37.64 คิดเป็นแรงงานในครัวเรือนในการทำนาเฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

21. การจ้างแรงงานมาช่วยในการทำนา (ตารางที่ 10)

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 51.92 มีการจ้างแรงงานมาช่วยในการทำนา ร้อยละ 48.08 ไม่มีการจ้างแรงงานมาช่วยในการทำนา ในการจ้างแรงงานจะมีการจ้างแรงงานในระยะทำนาคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 285 บาทต่อวัน ระยะไถ- เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 100 บาทต่อวัน ระยะช่วงหว่าน- เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 251 บาทต่อวัน ระยะดำ- เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 166 บาทต่อวัน ระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 3 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 285 บาทต่อวัน

22. ปัญหาและอุปสรรคในด้านแรงงาน

22.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 65.38 ประสบกับปัญหาค่าจ้างแรงงานแพงร้อยละ 57.69 ประสบกับปัญหาแรงงานไม่เพียงพอ และร้อยละ 28.80 ประสบกับปัญหาแรงงานทำงานได้ไม่เต็มความสามารถ เนื่องจากในท้องที่อำเภอบ้านโป่งและในท้องที่อำเภอและจังหวัดใกล้เคียงมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงทำให้ขาดแรงงานทางภาคเกษตรกรรมมากขึ้น

22.2 การแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.06 แก้ไขโดยการใช้เครื่องจักรและแรงงานคน ร้อยละ 31.25 แก้ไขโดยใช้แรงงานในครัวเรือน ร้อยละ 18.75 แก้ไขโดยการลงแขก และร้อยละ 10.93 แก้ไขโดยการจ้างแรงงาน

22.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.53 อยากให้มีเครื่องเก็บเกี่ยวประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 38.46 ต้องการให้รัฐให้ความสนใจอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาในเรื่องแรงงานที่ไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงาน

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
แรงงานในครัวเรือน(คน) (N = 104)		
1-4	47	45.19
5-8	55	52.88
9-12	2	1.92
แรงงานในครัวเรือนสูงสุด 12 คน		
แรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน		
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน		
จำนวนแรงงานในครัวเรือนในการทำนา(คน) (N = 104)		
1-5	98	94.23
6-10	6	5.77
แรงงานในครัวเรือนในการทำนาสูงสุด 10 คน		
แรงงานในครัวเรือนในการทำนาต่ำสุด 1 คน		
แรงงานในครัวเรือนในการทำนาเฉลี่ย 3 คน		
การจ้างแรงงาน (N = 104)		
มี	50	48.08
ไม่มี	54	51.92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
	จำนวน ($\bar{X}$)	ค่าจ้าง ($\bar{X}$)
ดำนา (*N = 65)	2	73
ไถ-เก็บเกี่ยว (*N = 15)	1	100
ช่วงหว่าน-เก็บเกี่ยว (*N = 13)	1	251
ดำ-เก็บเกี่ยว (*N = 39)	1	166
เก็บเกี่ยว (*N = 39)	3	285
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านแรงงาน		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 108)		
ค่าจ้างแรงงานแพง	18	16.67
แรงงานไม่เพียงพอ	60	55.56
ทำงานได้ไม่เต็มความสามารถ	30	27.77
- การแก้ไข (*N = 128)		
ใช้เครื่องจักรและแรงงานคน (แรงงานไม่เพียงพอ)	50	39.06
ใช้แรงงานในครัวเรือน (ค่าจ้างแรงงานแพง)	40	31.25
ลงแขก (ค่าจ้างแรงงานแพงและแรงงานไม่เพียงพอ)	24	18.75
จ้างแรงงาน (แรงงานไม่เพียงพอ)	14	10.93

*จำนวนเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลและคำตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
- ความต้องการความช่วยเหลือ (N = 104)		
อยากให้มีเครื่องเก็บเกี่ยวประจำหมู่บ้าน	64	61.53
รัฐควรให้ความสนใจอย่างจริงจัง	40	38.46

โรคและแมลงที่พบ

23. โรคและแมลงที่พบ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.58 ระบุว่ามีเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ร้อยละ 26.52 ระบุว่ามีโรคใบจุดสีน้ำตาล ร้อยละ 25.56 ระบุว่ามีหนูนา และร้อยละ 16.54 ระบุว่ามีหนอนกอ

24. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโรคและแมลง

24.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.58 ประสบกับปัญหาทางด้านเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ร้อยละ 26.52 ประสบกับปัญหาโรคใบจุดสีน้ำตาล ร้อยละ 25.56 ประสบกับปัญหาหนูนา และร้อยละ 16.54 ประสบกับปัญหาหนอนกอ

24.2 การแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.63 แก้ไขด้วยการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ร้อยละ 20.37 แก้ไขด้วยการใช้สารเคมี และจับทำลาย ร้อยละ 14.81 แก้ไขด้วยการใช้กับดักและสารเคมี และร้อยละ 10.19 แก้ไขด้วยการใช้วิธีจับทำลาย

24.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.01 ต้องการให้ทางราชการจ่ายสารเคมีให้แก่เกษตรกร ร้อยละ 29.91 ต้องการให้ราชการช่วยเหลือด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำจัดแมลง-ศัตรู ร้อยละ 23.08 ต้องการให้ทางราชการมาให้ความรู้และคำแนะนำ

ตารางที่ 11 โรคและแมลง

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
โรคและแมลงที่พบ (*N = 133)		
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	42	31.58
ใบจุดสีน้ำตาล	35	36.52
หนูนา	34	25.56
หนอนกอ	22	16.54
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโรคและแมลง		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 133)		
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	42	31.58
ใบจุดสีน้ำตาล	35	26.52
หนูนา	34	25.56
หนอนกอ	22	16.54
- การแก้ไข (*N = 108)		
สารเคมีป้องกันจำกัด	59	54.63
สารเคมีและจับทำลาย	22	20.37
กับดักและสารเคมี	16	14.81
จับทำลาย	11	10.19

* ค่าตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 117)		
จ่ายสารเคมีให้เกษตรกร	55	47.01
ให้ราชการช่วยเหลือด้านกำจัดแมลง-ศัตรู	35	29.91
ให้ความรู้และคำแนะนำ	27	23.08

* คำตอบที่เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

<u>ปัญหาทางด้านการตลาด</u>

25. การจัดการกับผลผลิตข้าว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.92 ระบุว่าไม่ได้ขายข้าว ร้อยละ 28.85 จำหน่ายหมดทันทีหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว และร้อยละ 19.23 บางส่วนจำหน่ายบางส่วนเก็บเข้ายุ้งฉาง

26. สาเหตุที่จำหน่ายข้าวหมดทันที

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.0 ไม่มียุ้งฉางเก็บข้าว ร้อยละ 33.33 ขายเพื่อชำระหนี้ และร้อยละ 6.67 ไม่มียุ้งฉางเก็บข้าวและขายข้าวเพื่อชำระหนี้

27. มีข้าวพอกินตลอดปีหรือไม่

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 90.38 มีข้าวพอกินตลอดปี และร้อยละ 9.62 มีข้าวไม่พอกินตลอดปีเพราะว่าได้ขายไปเพื่อใช้หนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

28. ผู้รับซื้อข้าว

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.0 ขายให้พ่อค้าหรือโรงสี ร้อยละ 24.00 ขายให้หน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่ง ร้อยละ 6.00 ขายให้แก่กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร

29. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการตลาด

29.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78.05 ประสบกับปัญหาข้าวราคาตกต่ำ และร้อยละ 21.95 ถูกกดราคาข้าว

29.2 การแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.87 แก้ไขโดยการขายข้าวให้กับทางราชการ ร้อยละ 45.12 ฝากไว้กับโรงสี

29.3 ความต้องการความช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.03 ต้องการให้มีการประกันราคา ร้อยละ 27.02 ต้องการให้มีการรับจำนำข้าวเปลือก ร้อยละ 13.51 ต้องการให้มีการพยุงราคาข้าว ร้อยละ 12.61 ต้องการให้มีกลุ่มรับซื้อ และร้อยละ 10.81 ต้องการให้ข้าวมีราคาแพงขึ้นกว่าเดิม

<u>ตารางที่ 12</u> ปัจจัยทางด้านการตลาด

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
การจัดการกับผลผลิต (N = 104)		
ผลิตแต่ไม่ได้ขาย	54	51.92
จำหน่ายหมดทันที	30	28.55
บางส่วนจำหน่าย บางส่วนเก็บเข้ายุ้งฉาง	20	19.23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
สาเหตุที่จำหน่ายข้าวหมดทันที (*N = 30)		
ไม่มียุ้งฉางเก็บผลผลิต	18	60.0
เพื่อชำระหนี้	10	33.33
ไม่มียุ้งฉางเก็บผลผลิตและเพื่อชำระหนี้	2	6.67
มีข้าวพอกินตลอดปีหรือไม่ (N = 104)		
พอเพียง	94	90.38
ไม่เพียงพอ	10	9.62
ผู้รับซื้อข้าว (*N = 50)		
หน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้อง	12	24.0
พ่อค้าหรือโรงสี	35	70.0
กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร	3	6.0
ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการตลาด		
- ปัญหาและอุปสรรค (*N = 82)		
ข้าวราคาไม่สูง	40	47.78
ราคาต่ำกว่าที่ต้องการ	24	29.26
โดนกดราคาข้าว	18	21.95

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
- การแก้ไข (*N = 82)		
ขายข้าวให้กับทางราชการ	45	54.87
ฝากไว้กับโรงสี	37	45.12
- ความต้องการความช่วยเหลือ (*N = 111)		
มีการประกันราคา	40	36.03
รับจำนำข้าวเปลือก	30	27.02
พยุงราคาข้าว	15	13.51
มีกลุ่มรับซื้อ	14	12.61
ให้ข้าวมีราคาแพงกว่าเดิม	12	10.81

* เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลและคำตอบที่เกษตรกรมากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

(Summary and Recommendation)

สรุปผลการศึกษา (Summary)

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกรในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิตและการตลาด

ผู้ให้ข้อมูลเป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำนาในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 10 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนเกษตรกรผู้ทำนาทั้งหมด 1,035 ราย ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 104 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ โดยทำการรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2539

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยคือ 50 ปี อายุสูงสุด 70 ปี อายุต่ำสุด 34 ปี ระดับการศึกษาของเกษตรเกษตรกรครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และส่วนมากเกษตรกรไม่ได้เป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรใดเลย พื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 3 ไร่ต่อครัวเรือน ที่ดินที่ใช้ทำนาส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเองมีเช่าบางส่วน เสียค่าเช่าเฉลี่ยไร่ละ 2,517 บาทต่อไร่ รายได้จากการทำนาเฉลี่ย 6,974 บาทต่อปี รายได้สูงสุดคือ 40,000 บาทต่อปี ต่ำสุด 2,000 บาทต่อปี และรายได้จากนอกภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ได้มาจากการรับจ้างและการปลูกผัก โดยมีรายได้เฉลี่ย 48,396 บาทต่อปี เงินทุนที่ใช้ทำนาเฉลี่ย 1,049 บาทต่อไร่

ปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิต ปัญหาที่เกษตรกรพบคือ

-ทางด้านที่ดิน จากการสัมภาษณ์ถึงลักษณะความสมบูรณ์ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่าดินที่ใช้เพาะปลูกมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางร้อยละ 62.50 เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับดินร้อยละ 8.65 ปัญหาที่เกษตรกรพบคือปัญหาดินเปรี้ยวร้อยละ 77.78 เกษตรกรแก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยคอกและปูนขาว ความต้องการความช่วยเหลือเกษตรกรต้องการให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติดิน 100 %

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ทางด้านพันธุ์ข้าว จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 92.66ใช้พันธุ์ข้าวเหลืองประทิวซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริม แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรร้อยละ 59.13 ได้พันธุ์ข้าวมาจากทางราชการจัดหามาให้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการคลุกยาเคมีป้องกันโรคและแมลงและมีการทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก ปัญหาที่เกษตรกรพบคือปัญหาการใช้เมล็ดพันธุ์มากในการเพาะปลูกร้อยละ 33.33 เกษตรกรแก้ไขโดยการใช้เมล็ดพันธุ์มากขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 35.71 ความต้องการความช่วยเหลือคือ เกษตรกรต้องการคำแนะนำจากทางราชการในเรื่องพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ร้อยละ 26.94

-ทางด้านน้ำ แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ร้อยละ 84.21 เป็นเกษตรกรที่ใช้น้ำชลประทานเพิ่มเติมในช่วงฤดูแล้ง เกษตรกรมีน้ำใช้ในปริมาณที่เพียงพอร้อยละ 98.08 ปัญหาที่พบในเรื่องน้ำคือ ปัญหาน้ำไม่เพียงพอในฤดูนาปรังร้อยละ 30.75 เกษตรกรแก้ไขโดยการสูบน้ำจากคลองชลประทานเข้าพื้นที่นาร้อยละ 53.85 ความต้องการความช่วยเหลือคือ เกษตรกรร้อยละ 54.55 มีความต้องการให้ทางราชการปล่อยน้ำชลประทานตลอดปี ในช่วงฤดูแล้ง มีน้ำมากจนบางทีระบายน้ำออกไม่ทันจนทำให้ข้าวเกิดการเสียหาย และเกษตรกรบางรายต้องใช้น้ำฝนและน้ำชลประทานในการเพาะปลูกเท่านั้น

-ทางด้านปุ๋ย อัตราปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่เกษตรกรใช้เฉลี่ย 124 กก.ต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 76.92 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ปัญหาที่เกษตรกรพบส่วนใหญ่คือ ปุ๋ยมีราคาแพงร้อยละ 84.21 เกษตรกรแก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยคอกช่วยร้อยละ 60.67 เกษตรกรร้อยละ 47.73 ต้องการให้ขายปุ๋ย อ.ต.ก. ราคาถูกกว่าเดิม

-ทางด้านเงินทุน ต้นทุนที่ใช้ในการทำนาปี 2537/2538 เกษตรกรใช้จ่ายค่าปุ๋ยเฉลี่ย 474 บาทต่อไร่ ค่าพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 136 บาทต่อไร่ ค่าเตรียมดินเฉลี่ย 239 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานเฉลี่ย 171 บาทต่อวันต่อคน ค่ายาฆ่าแมลง/ศัตรูพืชเฉลี่ย 168 บาทต่อไร่ ค่าเช่าที่ดินเฉลี่ย 350 บาทต่อไร่ต่อปี นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายด้านน้ำมัน ค่าจ้างพ่นยาเฉลี่ย 177 บาทต่อไร่ รวมค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,049 บาทต่อไร่ ปัญหาที่เกษตรกรพบคือปัญหาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงร้อยละ 62.64 แก้ไขโดยการกู้จากแหล่งเงินทุนหรือสถาบันของรัฐ (ธ.ก.ส.) ร้อยละ64.95 เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือทางด้านอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส.ต่ำลงกว่าเดิมร้อยละ 57.55

-ทางด้านแรงงาน พบว่าแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน มีแรงงานช่วยในการทำนาเฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน มีการจ้างแรงงานมาช่วยในการทำนาถึงร้อยละ51.92 ในการจ้างแรงงานจะมีการจ้างแรงงานในระยะทำนาคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าจ้างเฉลี่ย 285 บาทต่อวัน ระยะไถ- เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 100 บาทต่อวัน ระยะช่วงหว่าน- เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 251 บาทต่อวัน ระยะดำ- เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 166 บาทต่อวัน ระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 3 คน ค่าจ้างเฉลี่ย 285 บาทต่อวัน ปัญหาที่เกษตรกรพบคือปัญหาค่าจ้างแรงงานแพงร้อยละ 57.69 แก้ไขโดยการใช้เครื่องจักรและแรงงานคนร้อยละ 39.06 เกษตรกรอยากให้มีเครื่องเก็บเกี่ยวประจำหมู่บ้านร้อยละ 61.53

-ทางด้านโรคและแมลง พบกับปัญหาโรคและแมลงระบาดบ้าง เกษตรกรแก้ไขโดยการใช้สารเคมีและการจับทำลาย

ปัญหาทางด้านการตลาด การจัดการกับผลผลิตข้าวพบว่าเกษตรกรร้อยละ 51.92 ระบุว่าไม่ได้ขายข้าว สาเหตุที่จำหน่ายข้าวหมดทันทีพบว่าเกษตรกรร้อยละ 60.00 ไม่มียุ้งฉางเก็บข้าว เกษตรกรร้อยละ 90.38 มีข้าวพอกินตลอดปี ผู้รับซื้อข้าวของเกษตรกรคือพ่อค้าหรือโรงสีร้อยละ 70.00 ปัญหาที่พบคือปัญหาข้าวราคาตกต่ำร้อยละ 78.05 แก้ไขโดยการขายข้าวให้กับทางราชการร้อยละ 54.87 ความต้องการความช่วยเหลือคือ เกษตรกรร้อยละ 36.03 ต้องการให้มีการประกันราคา

การแก้ไขส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าเท่าที่เกษตรกรจะทำได้ และเกษตรกรก็มีความต้องการที่จะให้รัฐมีความสนใจและเอาใจใส่อย่างจริงจังกับปัญหาที่เกษตรได้รับและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องและทันท่วงที

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโป่ง กรมส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลหนองอ้อ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตของเกษตรกรคือ

1. การเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองของเกษตรกร ไม่ควรเก็บเกิน 4 ปี เพราะถ้าใช้ซ้ำกันนานๆ พันธุ์ข้าวจะเกิดอาการดื้อยา ไม่ต้านทานต่อโรคและอาจมีการกลายพันธุ์และเสื่อมคุณภาพ

2. ในการแก้ไขปัญหาในการขาดแคลนแรงงาน ควรจะแก้ไขโดยการใช้เครื่องเก็บเกี่ยวข้าว เพราะจะทำให้เก็บข้าวได้ทันเวลา ข้าวไม่แห้งกรอบ

3. การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม คือใช้พันธุ์ดี ใช้ปุ๋ยเคมีและใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยในการเกี่ยวเกี่ยว

4. ส่งเสริมให้มีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสานและเพื่อผลิตข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลอดภัยจากสารมีพิษ เพื่อรักษาสมดุลย์ทางธรรมชาติและควบคุมรักษาสิ่งแวดล้อม

5.ส่งเสริมและพัฒนาการทางการผลิตเป็นระบบครบวงจร

6.ส่งเสริมการรวมกลุ่มต่างๆ ให้มีการจัดทำโครงการ กิจกรรม มากขึ้น

- ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตข้าว
- ผลิตพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพพัฒนาที่ตลาดต้องการ
- ส่งเสริมการจัดตลาดกลางสินค้าเกษตรกรภายในตำบล (ท่าข้าว)
- มีศูนย์กลางเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการราคาผลผลิตการเกษตรในเขตจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (Recommendation for Future Study)

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตของการศึกษาให้กว้างขึ้น เช่น อำเภอ จังหวัด เพื่อให้ทราบว่าเกษตรกรต้องการอะไร ประสบปัญหาและอุปสรรคอะไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือและแก้ไขต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2528. หลักและวิธีวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

_____. 2538. แผนปฏิบัติการส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ : กลุ่มข้าว กองส่งเสริมพืชไร่นา.

ชัยชาญ มณีนุษย์. 2523. การศึกษาการยอมรับวิทยาการแผนใหม่เกี่ยวกับการปลูกข้าวของเกษตรกร ตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 41-42.

ณรงค์ มีนะนันท์. 2535. "แผนการผลิตข้าว". รายงานการสรุปผลการสัมมนาข้าวไทยในทศวรรษหน้า. 15-16 พฤษภาคม 2535. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 33-34.

ทัศนีย์ ศิริวรรณ. 2522. ผลกระทบของการใช้น้ำชลประทานที่มีต่อการยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเกษตรกรในเขตโครงการชลประทานพิษณุโลก. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 32.

ชวัชชัย นาคะบุตร. 2522. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมในการปลูกข้าวของเกษตรกรชั้นนำเขตโครงการลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 52-58.

บริบูรณ์ สมฤทธิ์. 2535. "ข้าวพืชส่งออกหมายเลข 1 (ตอน 2)". วารสารวิจัยข้าว. ตุลาคม-ธันวาคม 2535. ปีที่ 1 เล่ม 2. 3-4.

พินิจ จันทรสุรินทร์. 2535. "นโยบายข้าว". รายงานการสรุปผลการสัมมนาข้าวไทยในทศวรรษหน้า. 15-16 พฤษภาคม 2535. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 8-10.

บุกดิ สาริกะภูติ. 2535. "คำกล่าวเปิดสัมมนาข้าวไทยในทศวรรษหน้า". รายงานการสรุปผลการสัมมนาข้าวไทยในทศวรรษหน้า. 15-16 พฤษภาคม 2535. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด. 3-4.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรสิทธิ์ วัชโรทยาน. 2525. เกษตรกรกับการใช้ปุ๋ย. โครงการวิจัยและแนะนำทางเทคโนโลยีของดินและปุ๋ย . เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 1 ภาคปฐพี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชาติ ณ ลำพูน. 2525. ความต้องการการใช้เทคโนโลยีการทำนาในฤดูนาปีของเกษตรกรตำบลขี้เหล็ก ตำบลบ้านเป้า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 45.

สำรวย ไม้สวัสดิ์. 2535. "สรุปข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว". รายงานการสรุปผลการสัมมนาข้าวไทยในทศวรรษหน้า. 15-16 พฤษภาคม 2535. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด. 45-47.

ไสว เพ็งมาก. 2523. ปัญหาการเพิ่มผลผลิตการทำนาปรังในตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 25.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1

ข้อมูลโดยทั่วไปของตำบลหนองอ้อ
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติตำบล

ความเป็นมาของตำบลหนองอ้อ พื้นเพดั้งเดิมของชาวบ้าน ส่วนใหญ่ย้ายมาจากตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ย้ายมาจากที่อื่นบ้าง และเกิดในตำบลหนองอ้อบ้าง ภาษาของราษฎรตำบลหนองอ้อที่ใช้สื่อภาษากัน ส่วนใหญ่จะใช้ภาษา"ลาวญวน"

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองอ้อเป็นตำบลทางทิศตะวันออกของอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 11,430 ไร่ และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดตำบลหนองกบ อำเภอบ้านโป่ง

ทิศใต้ ติดตำบลดอนกระเบื้อง อำเภอบ้านโป่ง

ทิศตะวันออก ติดตำบลสระกระเทียม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตก ติดตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง

การปกครอง

ตำบลหนองอ้อ แบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้คือ

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
1	บ้านหนองบอน
2	บ้านหัวโป่งเล็ก
3	บ้านหัวโป่งใหญ่
4	บ้านหนองอ้อไทย
5	บ้านนาหุบ
6	บ้านหนองอ้อตะวันออก
7	บ้านหนองอ้อตะวันตก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
8	บ้านหนองหูช้าง
9	บ้านหนองกระจ่อย
10	บ้านหนองตะแครง
11	บ้านทุ่งน้อย(กระจับ)
12	บ้านลาดใหญ่

สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของตำบลหนองอ้อ มีทั้งที่ลุ่มและที่ราบ เหมาะแก่การเพาะปลูกและพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานทั้งตำบล สามารถทำนาปีและปลูกพืชฤดูแล้งหลังการทำนาปีได้

การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมทางรถยนต์ มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญดังนี้

1.การติดต่อระหว่างตำบลหนองอ้อกับอำเภอบ้านโป่ง จะเดินทางโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 4 และ 323 เป็นถนนลาดยางสภาพดี มีรถโดยสารสายนครปฐม-บ้านโป่ง สายราชบุรี-กาญจนบุรี และสายกรุงเทพฯ-กาญจนบุรี มีรถสองแถวบริการสายโพธาราม-บ้านโป่ง และสายสระกระเทียม-บ้านโป่ง

2.การคมนาคมติดต่อภายในตำบล นอกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 และ 323 แล้ว ยังมีแยกจากทางหลวงทั้ง 2 สาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง มีสภาพพอใช้และถนนเลียบคลองชลประทาน ซึ่งมีสภาพดีเข้าหมู่บ้านต่างๆ

การประกอบอาชีพ

ในตำบลหนองอ้อ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร เช่น การทำนา การปลูกผัก อ้อยโรงงาน สวนไม้ผล นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ โคนม ไก่เนื้อ สุกร และมีอาชีพรองได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แรงงาน

ในภาคเกษตรกรรมแรงงานได้จากสมาชิกในครัวเรือนและมีการเอาแรง(ลงแขก) จากเพื่อนบ้านทั้งภายในตำบลและตำบลใกล้เคียง ส่วนการจ้างแรงงานมีน้อย สำหรับนอกภาคเกษตรกรรมพบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างส่วนใหญ่จะไปทำงานในโรงงานประเภทต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในอำเภอบ้านโป่งและอำเภอใกล้เคียง

การตลาด

การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรกรรม

ข้าว - มีการนำไปจำหน่ายที่โรงสีและนำไปฝากด้วย

พืชผัก- มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงในตำบล

อ้อย - ขายผ่านหัวหน้าโควต้า

แหล่งเงินทุน

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตัวเองเป็นหลัก แต่บางส่วนก็ได้มาจากส่วนอื่นบ้าง เช่น 1.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.)

2.เอกชน ได้แก่ หัวหน้าโควต้า เจ้าของโรงสี

3.สินเชื่อจากกลุ่มงานสถาบันเกษตรกร

4.ญาติ พี่น้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่อำเภอบ้านโป่ง

แสดงขอบเขตตำบลต่างๆ ภายในอำเภอบ้านโป่ง

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

แผนที่ตำบลหนองอ้อ

ตำบลหนองอ้อซึ่งมีการปกครองแบ่งเป็น 12 หมู่บ้าน

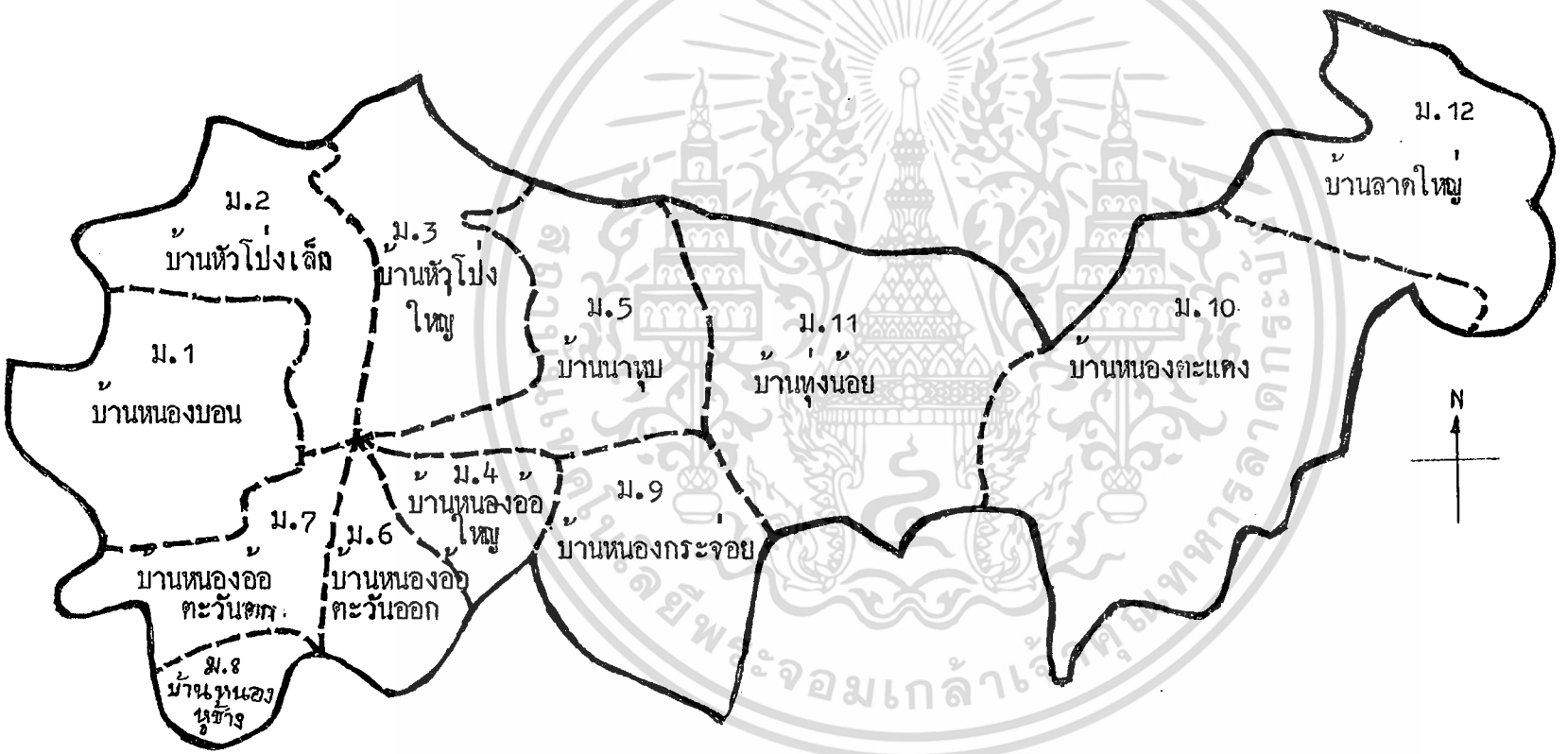

แบบสัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำนาของเกษตรกร

ในตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ชื่อ-สกุล.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

<u>ตอนที่ 1</u> สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ..... ปี
3. ระดับการศึกษา
   - ( ) ไม่ได้เรียนหนังสือ ( ) ประถมศึกษาตอนต้น
   - ( ) ประถมศึกษาตอนปลาย ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
   - ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) อาชีวศึกษา
   - ( ) อุดมศึกษา ( ) อื่น ๆ ระบุ.....
4. สถานภาพทางสมรส
   - ( ) โสด ( ) สมรส
   - ( ) หย่าร้าง ( ) แยกกันอยู่
   - ( ) อื่น ๆ ระบุ.....
5. การเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกร
   - ( ) ไม่ได้เป็นสมาชิกใด ๆ
   - ( ) เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร
   - ( ) เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
   - ( ) เป็นสมาชิกลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
   - ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. พื้นที่ในการทำนาทั้งหมด ..... ไร่

7. ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำนา

( ) เป็นของตนเอง..... ไร่

( ) เช่าผู้อื่นทั้งหมด..... ไร่

อัตราค่าเช่า..... บาท

( ) มีทั้งของตนเองและเช่าผู้อื่น..... ไร่ เช่า..... ไร่

อัตราค่าเช่า..... บาท

( ) อื่น ๆ ระบุ..... ไร่

8. รายได้จากการทำนา ปี 2537/2538 ..... บาท

<u>ตอนที่ 2</u> ปัญหาในการทำนาข้าว โดยเฉพาะปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิตและการตลาด

ปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิต

<u>ที่ดิน</u>

1. ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

( ) อุดมสมบูรณ์ดี ( ) อุดมสมบูรณ์ปานกลาง ( ) อุดมสมบูรณ์ต่ำ

2. ปัญหาเกี่ยวกับดิน

( ) มี

( ) ไม่มีปัญหา

3. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านที่ดิน

3.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

3.2 การแก้ไข.....

.....

3.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์ข้าว

4. พันธุ์ข้าวที่ใช้คือพันธุ์.....

5. แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้

( ) เก็บไว้เอง ( ) ทางราชการ

( ) ซื้อจากเพื่อนบ้าน ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

6. การคลุกยาเคมีป้องกันโรคและแมลงเก่าเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก

( ) คลุก ( ) ไม่ได้คลุก

7. การทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก

( ) ทดสอบ ( ) ไม่ได้ทดสอบ

8. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านพันธุ์ข้าว

8.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

8.2 การแก้ไข.....

.....

8.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

น้ำ

9. แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนา

( ) น้ำฝน ( ) น้ำชลประทาน

( ) น้ำจากแหล่งธรรมชาติ ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

10. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำนา

( ) พอเพียง ( ) ไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. ปัญหาและอุปสรรคเรื่องน้ำ

11.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

11.2 การแก้ไข.....

.....

11.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

ปุ๋ย

12. อัตราปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่ใช้ ..... กก.

13. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์

( ) มี ( ) ไม่มี

14. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านปุ๋ย

14.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

14.2 การแก้ไข.....

.....

14.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

.....

เงินทุน

15. ต้นทุนที่ใช้ทำนาในปี 2537/2538

ปุ๋ย..... บาท/ไร่

พันธุ์ข้าว..... บาท/ไร่

เตรียมดิน..... บาท/ไร่

แรงงาน..... บาท/วัน

ยาฆ่าแมลง/ศัตรูพืช..... บาท/ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าเช่าที่ดิน..... บาท/ไร่

อื่น ๆ ระบุ..... บาท/ไร่

รวมทั้งสิ้น..... บาท/ไร่

16. ในการทำนามีทุนเพียงพอหรือไม่

( ) พอเพียง ( ) ไม่เพียงพอ

17. นอกจากการทำนาแล้ว ท่านทำอาชีพอย่างอื่นอีกหรือไม่

( ) ทำ ระบุ.....

รายได้..... บาท/เดือน

( ) ไม่ทำ

18. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านเงินทุน

18.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

18.2 การแก้ไข.....

.....

18.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

.....

<u>แรงงาน</u>

19. แรงงานในครัวเรือน..... คน

20. จำนวนแรงงานในครัวเรือนในการทำนา..... คน

ชาย..... คน หญิง..... คน

21. มีการจ้างแรงงานมาช่วยในการทำนาหรือไม่ ถ้ามีจ้างมาในระยะใด จำนวนเท่าใด

( ) ไม่มี

( ) มี

ระบุ.....

จำนวน..... คน

ค่าจ้าง..... บาท/วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

22. ปัญหาและอุปสรรคในด้านแรงงาน

22.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

22.2 การแก้ไข.....

.....

22.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

.....

<u>โรคและแมลง</u>

23. โรคและแมลงที่พบ

แมลง.....

โรค.....

24. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโรคและแมลง

24.1 ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

24.2 การแก้ไข.....

.....

24.3 ความต้องการความช่วยเหลือ.....

.....

.....

ปัญหาทางด้านการตลาด

25. การจัดการกับผลผลิตที่ได้เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว

( ) ผลิตแต่ไม่ได้ขาย

( ) จำหน่ายผลผลิต

( ) บางส่วนจำหน่าย บางส่วนเก็บเข้ายุ้งฉาง

( ) อื่น ๆ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้